

ΕΙΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΟΥ Β. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

(Βασιλικόν Διάταγμα τῆς 20 Αὐγούστου 1910
περὶ ὀργανώσεως αὐτοῦ, ἀρθρον 17).

ΠΕΡΙ ΣΧΟΛΑΖΟΥΣΩΝ

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ ἙΛΛΗΝΩΝ ὙΠΗΚΩΩΝ

ΑΠΟΒΙΟΥΝΤΩΝ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ.

[ΕΝ ΣΧΕΣΕΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΗΝ ΠΡΟΞΕΝΙΚΗΝ
ΣΥΝΘΗΚΗΝ, ΤΟ ΡΩΜΑΪΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ, ΤΟΝ ΓΑΛΛΙΚΟΝ ΑΣΤΙΚΟΝ
ΝΟΜΟΝ, ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ]

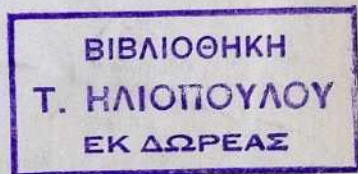
ΜΕΛΕΤΗ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Μ. ΛΕΒΙΔΗ

Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῶν Πολιτικῶν Ὑποθέσεων

22 ΔΕΠ. 1958

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1912

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΕΡΙ ΣΧΟΛΑΖΟΥΣΩΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΗΚΩΝ

ΑΠΟΒΙΟΥΝΤΩΝ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ.

[ΕΝ ΣΧΕΣΕΙ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΗΝ ΠΡΟΞΕΝΙΚΗΝ ΣΥΝΘΗΚΗΝ,
 ΤΟ ΡΩΜΑΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ, ΤΟΝ ΓΑΛΛΙΚΟΝ ΑΣΤΙΚΟΝ ΝΟΜΟΝ
 ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΝ]

Ἡ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Γαλλίας ὑφισταμένη Προξενικὴ Συνθήκη ὑπογραφεῖσα τῇ 7 Ἰανουαρίου 1876, διατυποῖ τὰ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν Προξενικῶν Ἀρχῶν ἐκατέρου τῶν Κρατῶν τούτων τοῦ ἐπιλαμβάνεσθαι τῶν κληρονομικῶν ὑποθέσεων, ἐπὶ τῷ θανάτῳ ὑπηκόου τοῦ ἑνὸς, ἀποβιοῦντος ἐν τῇ τοῦ ἑτέρου χώρα.

Περὶ σχολαζουσῶν κληρονομιῶν (hereditas vacans) δὲν περιέχεται εἰδικὴ τις διάταξις ἐν τῇ Συνθήκῃ. Ἀλλὰ τοῦ ἀρθροῦ 14 αὐτῆς ἀναγράφοντες πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι : «ἐὰν μεταξὺ τῶν κληρονόμων τοῦ ἀποβιώσαντος ὑπάρχουσὶ τινες ὡν *ἀβεβαία* ἢ ὑπαρξίς ἢ ἡ διαμοιρῆ *ἀγνώστος* ἢ Προξενικὴ Ἀρχὴ τοῦ Κράτους, οὗ ὁ ἀποβιώσας ἦν ὑπηκόος, ἐπιφορτίζεται αὐτοδικαίως τὴν διαχείρισιν καὶ ἐκκαθάρισιν τῆς κληρονομίας», ἔπεται προδήλως, (ἀφ' οὗ τὸ ἕτερον τῶν δύο Κρατῶν, ἐν ᾧ κεῖται ἡ κληρονομία δὲν ἀναμειγνύεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, διεκδικοῦν αὐτὸ ἀρμοδιότητα ἐπὶ τῆς προκειμένης περιπτώσεως), ὅτι τὸ Κράτος τοῦτο, δὲν διαφέρεται περὶ τοῦ *προσώπου* τοῦ κτωμένου αὐτὴν¹.

Εἰδικώτερον τὸ ὑπὸ μελέτην θέμα ἔχει οὕτω :

Δύναται νὰ περιέλθῃ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον ἐν περιπτώσει θανάτου ἐν Γαλλίᾳ Ἑλληνοῦ ὑπηκόου, ἡ σχολαζούσα κληρονομία τούτου ἢ κινητῆ, ἢ κειμένη ἐν Γαλλίᾳ :

¹ Ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ὁ κτώμενος εἶνε ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΣ (personnellement) ὁ Πρόξενος (ἄρθρον 15 § 4).

Ἡ καταφατικὴ ἀπάντησις μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα περὶ τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρου 14 τῆς Προξενικῆς Συνθήκης εἶνε ἐνδεδειγμένη.

Ὅχι ἦτιον ἐλλείπει κατηγορηματικῆς ἐν τῇ Συνθήκῃ ρήτρας, τὸ ζήτημα ἠμφισβητήθη πρό τινων ἐτῶν ἐν Γαλλίᾳ ἐπ' εὐκαιρίᾳ σχολαζοῦ τῆς κληρονομίας τοῦ Ἑλληνος Τ..... ἀποθανόντος ἐν τῇ ἄνω Ἐπικρατείᾳ Καὶ μολονότι τὸ ποσὸν αὐτῆς ἦν ὅλως ἀσήμαντον, κρίνω ἀναγκασίαν τὴν εὐρυτέραν μελέτην τοῦ θέματος.

Ἡ Διεύθυνσις τῶν Δημοσίων Κτημάτων ἐν Γαλλίᾳ ἰσχυρίζετο ὅτι τοῦ ἀποβιώσαντος Τ..... μὴ ἀφήσαντος κληρονόμους (successibles) ἔπειτα ὅτι τὸ Γαλλικὸν Κράτος γίνεται κύριος τῆς σχολαζούσης καὶ ἀδεσπότης κληρονομίας τοῦ ἀποβιώσαντος, ἐνασκῶν οὕτω κυριαρχικὸν δικαίωμα (acte de souveraineté)· ὅτι δὲ ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους δὲν ἦτο δυνατόν ὅπως Κράτος ξένον ἐνασκήσῃ ἐν Γαλλίᾳ κυριαρχικὸν δικαίωμα ἰδιοποιούμενον οὕτω κυριαρχικὸν δικαίωμα τῆς Γαλλίας τοῦθ' ὅπερ ἀπορριπτέον· ὅτι ἐφ' ἧς συγκυρίας θίγεται (est en cause) ἡ ἐθνικὴ κυριαρχία ὁ κανονισμὸς δεόν νὰ καταστῇ οὐσιωδῶς πραγματικὸς (statut essentiellement réel). «Πᾶσαι αἱ ἀξίαι—ἰσχυρίζετο ἡ Διεύθυνσις τῶν Δημοσίων Κτημάτων κείνται ἐν Γαλλίᾳ (ont leur assiette en France) δὲν εἶνε δυνατόν ἐλείπει δικαιοῦχων οὗς ἀφήκεν ὁ ἀποβιώσας νὰ διεκδικηθῶσιν ὑπὸ ἄλλου ἢ τοῦ Γαλλικοῦ Κράτους».

Σύμφωνος τῇ Διεύθυνσει τῶν Δημοσίων Κτημάτων ἦτο ἡ Γενικὴ Διεύθυνσις αὐτῶν (Direction Générale des Domaines) ἣτις «ἐγνωμοδοτεῖ ὅτι ἡ ἐπέμβασις τοῦ Ἑλληνος Προξένου δὲν θὰ ἐδικαιολογεῖτο εἰμὴ ὅπως καταλάβῃ τὴν κληρονομίαν εἰς λογαριασμὸν τῶν κληρονόμων, ἐὰν τοιοῦτοι ὑπῆρχον».

Ἐκ τῆς γνωμοδοτήσεως ταύτης συνάγεται ὅτι ἐν τῇ ἰδέᾳ τῆς Γ. Διευθύνσεως τῶν Δημοσίων Κτημάτων, τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος δὲν εἶχε «κληρονομικὸν» δικαίωμα ἐπὶ τῆς σχολαζούσης κληρονομίας τοῦ Τ..... ἀφοῦ ἐζήτηε ὅπως ἡ ὑπόθεσις λάβῃ πέρας—ἐπιστροφόμενης αὐτῇ τῆς κληρονομίας ἐλλείπει κληρονόμων (successibles),—παρορῶσα τὰ ἐκ τῆς ἐν ἰσχύϊ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Γαλλίας Συνθήκης συναγόμενα,

Εἰκάξω ὅτι ὑπάρχει ἐν τούτῳ κυρίως τῷ σημείῳ ἡ παρεξήγησις καὶ θεαρῶ ἀναγκαῖον ἵνα ἐξαλείψω ταύτην.

Εἰς τοῦτο θέλει τείνει ἡ προσπάθειά μου. Διὸ θέλω περιορι-

σθῆ ἵνα ἐξειάσω τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως τῶν Δημοσίων Κτημάτων καὶ περιουσιῶν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντος Κληρονομικοῦ Δικαίου, καθὼς καὶ—συμπληρωτικῶς ἐφ' ὅσον εἶναι ἀναγκαῖον,—τοῦ Διεθνoῦς Ἰδιωτικοῦ Δικαίου καὶ τοῦ Γαλλικοῦ θετικοῦ Δικαίου (Droit positif), καταδεικνύων ὅτι δὲν εἶνε ἀκριβῆς ἡ ἐκδοχὴ καθ' ἣν ἡ ἐν λόγῳ κληρονομικῇ περιουσίᾳ εἶναι ἀδέσποτος, ὅτι ὁ ἀποθανὼν δὲν ἀφῆκε κληρονόμους (successibles) οὐδ' ὅτι ἡ ἐπέμβασις τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἀποτελεῖ ἰδιοποίησιν κυριαρχικοῦ δικαιώματος τοῦ Γαλλικοῦ Κράτους.

Κατὰ τὸ ἐν ἰσχύϊ ἐν Ἑλλάδι Κληρονομικὸν Δίκαιον (τ. ε. Νόμοι τῶν Ρωμαίων Αὐτοκρατόρων, οἱ περιεχόμενοι εἰς τὰ Βασιλικά καὶ ἐν τῷ Ἀρμενοπούλῳ, τροποποιηθέντες μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατάρτισιν τῶν διαθηκῶν—ψήφισμα τῆς 11 Φεβρουαρίου 1830 καὶ ὁ καταργήσας τοῦτο τελευταῖος νόμος περὶ διαθηκῶν—), ἡ σχολάζουσα περιουσία «bona vacantia» δὲν εἶνε ἀδέσποτος (res nullius).

Ἴδου τί περὶ τούτου γράφει ὁ κ. Κρασσᾶς πρὸν Πρύτανις τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου (Κληρονομικὸν Δίκαιον¹, ὑπὸ τὸ κεφάλαιον: Ἐπαγωγὴ τῆς κληρονομίας (delecta hereditas)² καὶ καταστάσις τῆς κληρονομίας ἀπὸ τῆς ἐπαγωγῆς μέχρι τῆς κτήσεως:

«Ἡ ἐκκεϊμένη κληρονομία (héreditas jacet)³ τοῦτέστι ἐκείνη ἧς δὲν ἐγένετο ἀποδοχὴ⁴ ἐθεωρεῖτο ἀρχῆθεν ὡς ἀδέσποτος (res nullius) ἀλλ' ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (161-180) ἡ ἀφομοίωσις αὕτη τῆς κληρονομίας πρὸς τ' ἀδέσποτα πράγματα κατηγορήθη. Ἡ δὲ κληρονομία ἐθεωρήθη ὡς σύνολόν τι (per universitatem) καὶ τοι μὴ ἔχον ἰδίαν προσωπικότητα (Κληρ. Δίκαιον Κρασσᾶ § 15).

Ἐπίσης ἡ κληρονομία, ἐν περιπτώσει μὴ ἀποδοχῆς (addictio) ἐθεωρήθη ὡς «ἐπέχουσα τόπον δεσπότητος (pro domino habetur)

1 Ἐκδοσις πρώτη.

2 Délation d'hérédité.

3 Héredité jacente.

4 Addition.

»κατὰ συνέλειαν ἐπιδικητικὴ προσανξήματων.....» (ὄρα Κληρον. Δίκαιον Κρασσᾶ § 16) καὶ ἐπίσης «ὡς ἔξακολουθοῦσα τὸ πρόσω-
»πον τοῦ ἀποβιώσαντος (hereditas defuncti personam sustinet) (Κληρ. Δίκαιον § 17).

Ἐτερος νομοδιδάσκαλος (Κ. Φρεαρίτης, πρόην Καθηγητῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου) λέγει ἐν τῷ Ρωμαϊκῷ του Δικαίῳ (σελ. 944, 945, 946) προκειμένου περὶ «bona vacantia» ὅτι: ἀρχῆθεν τὸ Κράτος δὲν εἶχεν οὐδὲν δικαίωμα ἐπὶ τῆς σχολαζούσης περιουσίας θεωρουμένης ὡς πράγματος ἀδεσπότην τὸ ὁποῖον πᾶς τις ἠδύνατο νὰ καταλάβῃ..... ὅτι τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸν Αὔγουστον, διὰ τοῦ νόμου Julia et Papia Poppaea τὸ δικαίωμα τοῦτο καταλήψεως κατηργήθη, τῶν σχολαζουσῶν περιουσιῶν ἐπαχθεισῶν εἰς τὸν λαὸν «aerarium» καὶ τέλος εἰς τὸ Δημόσιον ὡς **καθολικὸν κληρονόμον** (per universitatem successor) (Cod. lib. X. tit. 10. De bonis vacantibus—Pand. de jure fisci 44, 14, 48, 10, 49, 14. Cód. 7, 37. Just. 2, 6. L. 96 § 1, 30, 1)».

Τοιαύτη εἶνε ἡ ἔννομος κατάστασις τῆς σχολαζούσης κληρονομίας κατὰ τὸ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύον Δίκαιον.

Δὲν θὰ ἦτο ἴσως ἀνωφελες νὰ μνημονεύσω καὶ ἄλλας πηγὰς γνωστὰς εἰς τοὺς ξένους.

Οὕτω ὁ Α. Accarias λέγει ἐν τῇ «Ἐπιτομῇ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου» (Précis de Droit Romain § 472 a. ὑπὸ τὸν τίτλον «bona vacantia») «Ἀρχῆθεν αἱ περιουσίαι αὗται διετέλουν ἀδέσποτοι» res nullius.

Τέλος ἐπὶ βασιλείας τοῦ Αὔγουστου ὁ περὶ ἐκτεπνωκότων νόμος (Lex Julia caducaria) ἐπήγαγε τὰς σχολαζούσας περιουσίας εἰς τὸν «λαόν»... Ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τὴν θέσιν τοῦ «λαοῦ» ἔλαβεν ὁ «Αὐτοκράτωρ» καὶ εἰς πάντα τὰ κλασικὰ κείμενα τ' ἀναφερόμενα εἰς τὰς σχολαζούσας κληρονομίας οἱ συνθέται τῶν Πανδεκτῶν ὑποκατέστησαν τὴν μνείαν τοῦ «Δημοσίου» εἰς τὴν τοῦ «λαοῦ».

Ἐν σελίδι 149, σημ. 1· ὁ Accarias προστίθησι τὰ ἑξῆς «..... Εἰς ποίαν ὠρισμένως ἐποχὴν τὸ Δημόσιον ὑποκατέστησεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸν λαὸν (aerarium); Ἄγνωστον. Βασιζόμενοι ἐπὶ διατάγματος (rescrit) τοῦ Μάρτου Αὐρηλίου καταχωρισθέντος εἰς τὰς Εἰσηγήσεις (Institutes § 1. De eo cui lib. caus III. II.) δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν ὅτι ἡ ὑποκατάστασις αὕτη εἶχεν ἤδη

συντελεσθῆ ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος τούτου. Ἄλλ' οὐδὲν ἀποδεικνύει ὅτι ἐνταῦθα ὅπως καὶ ἐν ἄλλοις κειμένοις, ἢ λέξις Δημόσιον (fiscus) δὲν ἀνήκει τῷ Ἰουστιανῶ».

Κατεδείχθη ἐκ τῶν ἄνωθι ἐκτεθέντων ὅτι αἱ σχολάζουσαι κληρονομίαι δὲν εἶνε ἀδέσποτοι¹ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Γ. Διευθύνσεως τῶν Δημ. Κτημάτων.

Ἄλλως τε, ἢ Ἑλληνικῆ Κυβέρνησις δὲν κατὰ ἐξ ἀδιαθέτου τὴν σχολάζουσαν κληρονομίαν ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον ὑφ' ὃν τὸ Γαλλικὸν Κράτος κατὰ τὸν Ἀστικὸν Κώδικα. Κατὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον (ἄρθρ. 798) τὸ Γαλλικὸν Κράτος «ἔρχεται τελευταῖον ὡς κληρονόμος ἔκτροπος (successeur irrégulier), οὗ τὸ δικαίωμα εἶνε μᾶλλον δικαίωμα κατοχῆς ἐπὶ ἀδεσπότην πραγμάτων ἢ ἀληθὲς δικαίωμα κληρονομικὸν ἢ εἶνε, (ἄρθρ. 713) εἶδος κατασφάξεως (main-mise) ἐπὶ ἀδεσπότην» («Ὅσα Διεθνεῖς Ἰδιωτ. Δίκαιον A. Weiss. σελ. 839 καὶ 850).

Ἐν ᾧ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος θεωρεῖται κατὰ τοὺς ἐν ἰσχύϊ νόμους—ὡς νόμιμος κληρονόμος (héritier légitime) τῶν σχολάζουσῶν κληρονομικῶν περιουσιῶν.

Ἴδου ἢ περὶ τούτου γνώμη τῶν ἀνω μνησθέντων Ἑλλήνων Νομομαθῶν, Καθηγητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ Φρεαρίτης (Ρωμ. Δίκαιον) λέγει ὑπὸ τὸν τίτλον «de bonis vanantibus» cod. lib. X. tit. 10...ὅτι «.... τὸ Δημόσιον θεωρεῖται ὡς καθολικὸς κληρονόμος, (per universitatem successor) (Πανδεκ. de jure fisci 44, 14, 48, 10, 49, 14. Κωδ. 7, 37. Ἰουστ. 2. 6. L 96 § 1. 39. 1.) ἐπὶ δὲ τῆς Βασιλείας τοῦ Κωνσταντίνου, τοῦ Θεοδώρου II καὶ τοῦ Βαλεντιανοῦ III ἀνεγνωρίσθησαν ἐπίσης κληρονομικὰ δικαίωματα ἐπὶ τῶν σχολάζουσῶν κληρονομιῶν εἰς διάφορα σωματεῖα ὅταν μέλος αὐτῶν ἀπέθνησκεν ἐξ ἀδιαθέτου: (legio, vexillatio κλπ.).

Ἐπίσης ὁ Α. Κρασσᾶς λέγει: ἢ σχολάζουσα κληρονομία «bona vacantur» ἐπάγεται εἰς τὸ Δημόσιον τὸ ὁποῖον ὑπὸ τὴν ιδιότητα κληρονόμου² ἔχει τὴν περὶ κλήρου ἀγωγὴν (hériditatis peti-

1 «Des biens sans maître».

2 Héritier.

τιο)¹, ὑποχρεοῦται εἰς ἐκτέλεσιν τῶν κληροδοτημάτων (legs) καὶ εἰς ἀποδοχὴν τῆς κληρονομίας συμφώνως πρὸς τὸ Πηγασιανὸν Δόγμα².... Τὸ Δημόσιον ἔχει τὸ Φαλκίδιον τέταρτον καὶ ὅπως πᾶς ἄλλος κληρονόμος εἶναι ὑπεύθυνον διὰ τὰ χρεὴ τῆς κληρονομίας ἀπέναντι τῶν δανειστῶν» (ὄρα Κρασσᾶ Κλ. Δίκ. § 188, 339 καὶ 448).

“Ὅθεν

1) Ἡ περὶ κλήρου ἀγωγὴ (hereditatis petitio) δὲν χορηγεῖται ἢ μόνον εἰς τοὺς κληρονόμους τοὺς ἐκ διαθήκης ἢ ἐξ ἀδιαθέτου, κατὰ τε τὸ ἀσικὸν καὶ τὸ Προζυτωριανὸν Δίκαιον (Α. Κρασσᾶ. Κλ. Δίκ. § 339.—Φρεαρίτη Ρωμ. Δίκ. σελ. 863.—Α. α. 1.—Accarias τομ. II σελ. 999. ἐνθα λέγει ὅτι ἡ hereditatis petitio

1 Action en pétition d'hérédité.

2 Ὁ Ἰουστινιανὸς κατήργησε τὸ Πηγασιανὸν Δόγμα (S. C. Pégasien) ἀφήσας μόνον ἐν ἰσχύϊ τὸ Τρεβελλιανὸν [Trebellien]—προγενέστερον τοῦ Πηγασιανοῦ. Ἄλλ' ὁ νεωτερισμὸς του περιορίσθη εἰς τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ Πηγασιανοῦ καὶ εἰς τὴν μεταφορὰν τῶν ἐγγράφων διατάξεων του εἰς αὐτὸ τὸ Τρεβελλιανὸν (Accarias) τομ. I § 407.—Πρὸβλ. Α. Κρασσᾶ Κληρονομ. Δίκ. § 439.—Φρεαρίτην Ρ. Δίκαιον 931.—Εἰσηγήσεις (Institutes) τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὑπὸ Α. Μ. de Courroy τομ. II 789, 793, 795—).—Τὰ καταπιστεύματα ἐγκαθιστῶνται ὡσαύτως ἄνευ διαθήκης (Accarias, Précis de Droit Romain. Τομ. I σελ. 943, lib. II, tit. XIII § 10). Τὰ καταπιστεύματα καταλείπονται ab intestat, ἐν ᾧ τὰ κληροδοτήματα (legs) καταλείπονται μόνον, διὰ διαθήκης Institutes de Justinien ὑπὸ Α. de Courroy 799, 800, 778 (σελ. 262) 801.—Ἐπὶ τῆς ιδιότητος τοῦ καταπιστευματοδότου. («Fiduciarius»)—ιδιότητος κληρονόμου—καὶ τῆς τοῦ καταπιστευματοδόχου ὄρα: (Institutes de Justinien ὑπὸ Α. de Courroy, 784, 785, 786, 791, 796 (σελ. 278) 799 (σελ. 280) 800—Φρεαρίτην. Ρωμ. Δ. σελ. 931 σημ. α «ὁ καταπιστευματοδότης ἐνασχεῖ ἐπὶ τοῦ καταπιστεύματος πρὸ τῆς ἀποδόσεως αὐτοῦ πάντα τὰ δικαιώματα κληρονόμου. Σελ. 27 § 7 f. ht. 361. L. 22 13,5—L. 73 pr. ht. L. 21, pr. 461.—L. 104 de sol. 46, 3. l. 18, pr. § 2.—L. 27 § 1 ht—L. 83 pr. de leg. III.—L. 3 § 3, 4 Cod. 6. 43—L. 120. § 1 de leg. I. L. II Cod. 6. 11.—L. 22 § 3 ht. L. 22 § 4 ht, Novel 39. 1.—Μάλιστα δὲ καὶ μετα τὴν ἀπόδοσιν τοῦ καταπιστεύματος ὁ καταπιστευματοδότης ἦν κληρονόμος. § 3 J. ht.»).

δὲν ἀνήκει ἢ τῷ κληρονόμῳ τὸ μὴ κατέχοντι L. 1 § 1 Famil. ercisc. X. 2).

2) Τὸ βάρος τῶν κληροδοτημάτων ἐπιβάλλεται μόνον τῷ κληρονόμῳ («la charge des legs ne peut tomber que sur l'héritier» Iustit. Just. ὑπὸ A. de Courroy § XI καὶ XIII σελ. 281).

3) Τὸ δικαίωμα φαλκιδεύσεως τοῦ Φαλκιδίου τετάρτου ἀνήκει μόνον εἰς τοὺς κληρονόμους ἐκ διαθήκης ἢ ἐξ ἀδιαθέτου (L. 18, pr. ht.) ἐπίσης εἰς τοὺς κληρονομικοὺς διαδόχους τούτων (L. 10 Cod. ht).

Κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον (ἐν ἰσχύϊ ἐν Ἑλλάδι) δύο εἰσὶν αἱ κατηγορίαι τῆς ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχῆς ἢ «συνήθης» (successio ordinaria) βασιζομένη ἐπὶ τῆς συγγενείας καὶ ἢ «ἐκτάκτος» (successio extraordinaria) ἐρχομένη ἀμέσως μετὰ τὴν πρώτην. Τὸ Δημόσιον δὲ «κληρονομεῖ» τελευταῖον, δυνάμει τῆς «ἐκτάκτου διαδοχῆς» (extraordinaria) L. 1, 4, 5. Cod. 10, 16. L. ult 38. 9.

Κατὰ συνέπειαν ὁ T... δὲν ἀπεβίωσεν ἄνευ κληρονόμου (successible) κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον, ἀφοῦ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ὑπεισέρχεται εἰς τὴν σχολάζουσαν κληρονομίαν ἐν τῇ ιδιότητι κληρονόμου. Μάλιστα δὲ καὶ ἐὰν κατὰ τὸν Accarias ἐδεχόμεθα ὅτι τὸ Δημόσιον δὲν ὑπεισέρχεται εἰς τὴν σχολάζουσαν κληρονομίαν ἐν τῇ ιδιότητι κληρονόμου—κατὰ τὴν ἀρχικὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως—(τοῦτέστι: συνέχισις τοῦ προσώπου τοῦ ἀποβιώσαντος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ κληρονόμου), κτᾶται οὐχ ἦττον τὴν κληρονομίαν ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον ὅφ' ὃν καὶ πᾶς ἄλλος νόμιμος κληρονόμος· διότι κατὰ τὸ τελευταῖον στάδιον τῆς νομοθεσίας κατὰ τὸν αὐτὸν Accarias οὐδεὶς τῶν κληρονόμων συνεχίζει ἢ διαδέχεται τὸν ἀποβιώσαντα ἐν τῷ **προσώπῳ αὐτοῦ** ἀλλ' εἰς τὴν **περιουσίαν** τοῦ ἀποβιώσαντος—Τῷ ὄντι, λέγει ὁ συγγραφεὺς οὗτος ὅτι «ἡ ἀποδοχὴ τοῦ »Δημοσίου δὲν καθιστᾷ αὐτὸ οὔτε κληρονόμον (héritier) οὔτε »διακάτοχον (bonorum possessor)· διαδέχεται μὲν τὸν θανόντα »ἀλλ' εἰς τὴν περιουσίαν οὐχὶ δ' εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ». Ἄλλ' οὐχ ἦττον ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ ἐνθα πραγματεύεται περὶ τοῦ νέου τρόπου διαδοχῆς προστιθεμένου εἰς τοὺς προγενεστέρους παρὰ τοῦ Μάρκου Αὔρηλίου, ἦτοι τῆς «addictio bonorum»

λέγει (Précis de Droit Romain tom. II σελ. 158) ὅτι «τὸ Δημόσιον τὸ ὁποῖον εἰσέρχεται εἰς τὴν διακατοχὴν κληρονομίας ἐγκαταλειμμένης εἶνε καὶ αὐτὸ [ὅπως ὁ κληρονόμος, ὅπως ὁ διακάτοχος, bonorum possessor] διάδοχος [successeur]... ὅτι (σελίς 158, σημ. 1) «ἐμποδίζει τὴν «bonorum addictio libertatum conservandarum causa» ὅπως καὶ πᾶς ἄλλος διάδοχος (successeur) ἐξ ἀδιαθέτου.—Ἴδου ἐπακριβῶς ποία ἡ παρὰ τοῦ Accarias διδομένη ἐρμηνεία τῆς λέξεως κληρονόμος (héritier). [Ἄνωτ. τόμ. 1, 715, 716]: «Ὀλίγον κατ' ὀλίγον χάρις εἰς τὴν βαθμιαίαν ἀχρησίαν καὶ ἐν τέλει εἰς τὴν κατάργησιν τῶν «Sacra privata» ἡ ἔννοια αὕτη τῆς κληρονομίας στενοῦται ἢ μᾶλλον εἰπεῖν καθίσταται διανεγέστερα; πράγματι περὶ τὸ τέλος τῆς κλασικῆς ἐποχῆς ὁ κληρονόμος δὲν συνεχίζει πλέον τὸ πρόσωπον τοῦ ἀποβιώσαντος εἰμὴ ἐν σχέσει πρὸς τὰ δικαίωμά του καὶ τὰς χρηματικὰς ὑποχρεώσεις του, ἐπὶ δὲ τῶν Χριστιανῶν Αὐτοκρατορῶν τὸ τέως πράγματι ὑφιστάμενον ὑφίσταται δικαίω, οὕτως ὥστε κατὰ τὸ τελευταῖον στάδιον τῆς νομοθεσίας κληρονόμος εἶνε ἀπλῶς ὁ διαδεχόμενος τὸν ἀποβιώσαντα εἰς τὴν οὐσίαν αὐτοῦ.»—Ὁ ὄρισμός οὗτος ἀνταποκρίνεται τελείως πρὸς ὅ,τι προεξέθεσα περὶ τῆς ιδιότητος κληρονόμου ἦν τὸ ἐν ἰσχύϊ Δίκαιον ἐν Ἑλλάδι προσδίδει εἰς τὸ Κράτος ἐπὶ τῶν σχολαζουσῶν κληρονομίων.

Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι τὸ Δίκαιον τοῦτο ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῆς κληρονομίας τοῦ Υ... δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ αὐτὸ τοῦτο κατ' ὅλα τὰ στάδια αὐτῆς ἢτοι κατὰ τὴν ἐπαγωγὴν, τὴν ἀποδοχὴν, τὴν ὑπεισέλευσιν, τὴν παραίτησιν, τὰς προθεσμίας, τὴν ἰκανότητα τοῦ κληρονομεῖν, τὴν ἀναξίότητα κλπ.¹ Τοῦτ' αὐτὸ δέον νὰ ἰσχύσῃ προκειμένου περὶ παραγραφῆς.

Τούτων οὕτως ἐχόντων δὲν εἶνε ἴσως ἄσχοπον νὰ ἐκθέσω συνοπτικῶς πρὸς γενικωτέραν ἀποσκόπησιν, ποῖοι εἰσὶν οἱ τοῦ θέματος ὄρισμοι τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου.

¹ Délation, adition, acceptation, réputation d'hérédité, délais, capacité d'hériter (capere posse) indignité etc.

Κατὰ τὸ Διεθνὲς Δίκαιον «ὁ προσωπικὸς νόμος ἢ ἐθνικὸς (Loi personnelle, nationale) τοῦ ἀποβιώσαντος ῥυθμίζει τὰ τῆς μεταβιβάσεως τῆς κληρονομίας» [Διεθνὲς Ἰδιωτικὸν Δίκαιον ὑπὸ Weiss, σελὶς 836].

Ὁὗν ἦττον ὑπάρχει καὶ ἕτερον σύστημα. Συγγραφεῖς τινες [doctrine statutaire] δίδουσι τὴν προτίμησιν εἰς τὸν νόμον τοῦ τόπου ἔνθα κεῖται ἡ περιουσία [lex rei sitae]. ἕτεροι δὲ διακρίνουσι μεταξὺ ἀκινήτων καὶ κινητῶν. Μεταξὺ τῶν τῆς τελευταίας κατηγορίας συγγραφέων οἱ νεώτεροι καίτοι δεχόμενοι ὡς σύμφωνον πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος τὴν διάκρισιν μεταξὺ ἀκινήτων καὶ κινητῶν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ἐφαρμοστέου νόμου ἐπὶ τῆς μεταβιβάσεως αὐτῶν λόγῳ θανάτου, ὑπάγουσι τ' ἀκίνητα οὐχὶ πλέον εἰς τὸν νόμον τῆς κατοικίας τοῦ ἀποβιώσαντος ἀλλ' εἰς τὸν τῆς πατρίδος αὐτοῦ [Loi nationale] [῾Ορα περὶ τούτων: Conclusions de M. l'Avocat Général Aubepin à la Cour de Paris [Δ. P. 1872. 2. 65]. Renault ἐν τῷ Journal du Droit International privé 1875 σελ. 342, Laurent ἐν τῷ Journal de Droit Int. Privé τομ. II σελ. 289. Roujeot de Lioncourt ἐπίσης σελ. 202. [Weiss Droit International privé σελ. 834].

Ἄλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ κινήτα, οἱ ἡγέται τῶν δύο ταύτων συστημάτων δίδουσι τὴν προτίμησιν εἰς τὸν ἐθνικὸν νόμον τοῦ ἀποβιώσαντος. Ὅντως ὁ Weiss λέγει [Διεθνὲς Ἰδ. Δίκαιον σελ. 846]: «Κυρίως εἰπεῖν μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀκίνητον κληρονομικὴν περιουσίαν διαφωνοῦμεν πρὸς τοὺς δοξάζοντας τὴν καταστατικὴν θεωρίαν (doctrine Statutaire) ἀφ' οὗ οἱ αὐθεντικώτεροι ἀντιπρόσωποι ταύτης δεχονται τὴν μεταβίβασιν τῶν κινητῶν κατὰ τὸν προσωπικὸν νόμον τοῦ ἀποβιώσαντος.»

Ὁ αὐτὸς λέγει ἐν σελ. 835 ὅτι «Μόνον ἀβεβαιότης ὑπάρχει ἐν τῇ καταστατικῇ θεωρίᾳ (doctrine statutaire). Ἡμεῖς δὲ—μετὰ πολλῶν ἄλλων συγγραφέων—ἀσπαζόμεθα τὸ σύστημα ὃ διέπει κατ' ἀρχὴν δυνάμει τοῦ προσωπικοῦ ἢ ἐθνικοῦ νόμου τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν κληρονομίαν, οἰαδίποτε καὶ ἂν ἢ «ἢ συγκρότησις αὐτῆς (κινήτα ἢ ἀκίνητα) ἢ ἡ κατάστασις τῆς», [῾Ορα Weiss Ἄνωτ. σελ. 836, 2].

Ἐπάγεται δ' ὁ εἰρημένος συγγραφεὺς (ἐν σελίδι 838) ὅτι «τὸ σύστημα ἡμῶν ἔχει υἱοθετήσῃ ρητῶς ὁ ἰταλικὸς νόμος [Ἀστ. Κωδ. [ἄρθρ. 8] καὶ ὁ Ἀστικὸς Κώδιξ τοῦ καντονίου τῆς Ζυρίχης [ἄρθρ.

3 § 2].—Ἡ δὲ γερμανικὴ καὶ ἡ ἰσπανικὴ νομολογία τὸ αὐτὸ καθιέρωσαν σύστημα. Τέλος τὸ Ἰστιτουῦτον τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου [Institut de Droit International] ἔδωκεν εἰς τοῦτο τὴν ὑψηλὴν του κύρωσιν διὰ ψήφου».

Τὸ κατὰ τὸ ἔτος 1880 ψήφισμα τοῦ Institut de Droit International τῆς Ὁξφόρδης ἔχει οὕτω: «ἡ διαδοχὴ εἰς τὸ σύνολον κληρονομικῆς οὐσίας ρυθμίζεται, ὅσον ἀφορᾷ τὸν καθορισμὸν τῶν κληρονόμων [*détermination des personnes successibles*], τὴν ἔκτασιν τῶν δικαιωμάτων των, τὰ ὅρια τῆς νομίμου μοίρας, καὶ τὸ ἔγκυρον τῶν διατάξεων τελευταίας βουλήσεως, ὑπὸ τοῦ Νόμου τοῦ Κράτους εἰς ὃ ἀνήκεν ὁ ἀποδιώσας ἐπικουρικῶς δὲ ὑπὸ τῶν νόμων τῆς κατοικίας του οἰονδήποτε καὶ ἂν ἢ τὸ εἶδος τῆς περιουσίας καὶ ἡ χώρα ἔνθα κεῖται αὕτη».

Τὸ αὐτὸ Ἰνστιτουῦτον ἐψήφισεν ὅτι «ἡ κατάστασις (état) καὶ ἡ ἱκανότης (capacité) προσώπου τινος κανονίζονται ὑπὸ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους εἰς ὃ ἀνήκε ὡς ὑπήκοος αὐτοῦ. Ὅταν πρόσωπόν τι δὲν ἔχῃ γνωστὴν ὑλησότητα ἢ κατάστασιν του καὶ ἡ ἱκανότης του κανονίζονται ὑπὸ τῶν νόμων τῆς κατοικίας του».

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἱκανότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους τοῦ κληρονομησαί τὸν περὶ οὗ τὸ θέμα. Τ. . . . παραλέπω εἰς τὸν Weiss (Droit International Privé σελ. 847) ὅστις λέγει «ὁσάκις πρόκειται νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἱκανότης τῶν προσώπων τῶν κεκλημένων εἰς κληρονομικὴν διαδοχὴν δὲν πρέπει πλέον νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψει ὁ προσωπικὸς νόμος (Loi personnelle) ἀλλ' ὁ νόμος τοῦ κληρονόμου». Ἐπὶ τοῦ προκειμένου, κληρονόμους τοῦ ἀποβιώσαντος Τ. . . εἶναι τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος. Ἐπομένως δεόν νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὁ Ἑλληνικὸς νόμος ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἱκανότητα τοῦ κληρονομεῖν.

Οὐδεὶς δὲ λόγος ἀναξιοῦτος, ὡς εἰκός, ὑπάρχει δυνάμενος ν' ἀποκλείσῃ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος τῆς εἰς αὐτὸ ἐπαγομένης κληρονομίας ὡς δ' ὁ Weiss λέγει (Droit International. Pr. σελ. 848): «καὶ πάλιν ὁ προσωπικὸς νόμος, (loi personnelle τοῦ κληρονόμου) θέλει ληφθῇ ὑπ' ὄψιν πρὸς καθορισμὸν τοῦ ζητήματος ἐὰν ὑπάρχωσιν ἢ οὐ λόγοι ἀναξιοῦτος (indignité) ἐναντίον τοῦ κληρονόμου ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν Γαλλίᾳ κεμένην κληρονομίαν».

Οὐδ' ὑπάρχει λόγος δημοσίας τάξεως Διεθνοῦς Δικαίου κατὰ τῆς ἐκδοχῆς ἡμῶν. Χωρεῖ ἐπίκλησις διεθνοῦς δημοσίας τάξεως,

προκειμένου περί κινητῆς κληρονομίας, ἐναντίον τῆς ἐφαρμογῆς ξένου νόμου ἀνηθίκου (δρα Weiss. Droit Int Priv. Σελ. 847) ἢ ἀντικειμένου εἰς τὰ συμφέροντα τῆς κοινωνίας (σελ. 848,849).

Ἰδίᾳ δὲ λέγει ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς (σελίς 835): «Εἶνε ἀνακριβὲς τὸ λέγειν ὅτι κατὰ τὸ σύγχρονον δίκαιον τὸ ὁποῖον χειραφετεῖται ὁσημέρᾳ τῆς ἐπιρροῆς τῶν φεουδαρχικῶν ἰδεῶν, πᾶσα κληρονομικὴ διαδοχὴ εἶνε αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν νόμος πολιτικός (une loi politique), νόμος δημοσίας διεθνούς τάξεως (une loi d'ordre public international)».

Κατὰ συνέπειαν δὲν μοι φαίνεται εὐλόγος ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἑλληνικοῦ νόμου ἐπὶ τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς τοῦ Τ..... προσβάλλει τὴν ἐθνικὴν κυριαρχίαν τοῦ Γαλλικοῦ Κράτους.

Τὸ θετικὸν Γαλλικὸν Δίκαιον (droit positif français) ἀντίκειται εἰς τὴν περὶ τοῦ ὑπὸ μελέτην θέματος γνώμην μου ;

Ὁ Weiss ληπτῶ εἰς τοῦτο ὡς ἑξῆς : (Droit Int. Privé. σελ. 837) : «Μάτην θ' ἀντιτάξωσιν ἡμῖν ὅτι : ἐὰν ἡ παραδοχὴ τῆς θεωρίας σας εἶνε ἀποδεκτὴ κατὰ θεωρίαν καὶ ἐν τῇ νομοθεσίᾳ, ἔχει ἐναντίον της τὸ θετικὸν Γαλλικὸν Δίκαιον. Διότι τὸ ἄρθρον 3 § 2 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος ἔξ οὗ ἡ νομιολογία περᾶται ν' ἀρυσθῇ ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς διακρίσεως ἢν ὁμοῦ μετὰ τῶν ὁπαδῶν τῆς καταστατικῆς θεωρίας (doctrine statutaire) ποιεῖται μετὰ τῶν ἀκινήτων καὶ τῶν κινήτων πραγμάτων τῆς κληρονομίας, δὲν λύει ποσῶς τὸ ζήτημα ὑπὲρ αὐτῶν.—Εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐπιμείνωμεν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ; Ἐπίσης τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Νόμου τῆς 19 Ἰουλίου 1819 τὸ ὁποῖον ἀπαγορεύει ἐν εἶδει ἀποζημιώσεως εἰς τὸν Γάλλον τὸν ἀποκλειόμενον τῆς διανομῆς κληρονομικῶν πραγμάτων κειμένων ἐν τῷ ἔξωτερικῷ, προαφαίρεσι. (prélèvement) ἐπὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ κειμένων, δὲν λύει ποσῶς τὸ ζήτημα ἐὰν δέον κατὰ τὸν γαλλικὸν νόμον μᾶλλον ἢ κατὰ τὸν ἀλλοδαπὸν νὰ γίνῃ ἡ μεταβίβασις (dévolution) τῶν τελευταίων τούτων κληρονομικῶν πραγμάτων· τοῦτο εἶνε ζήτημα ξένον ὅλως πρὸς τὰ τῆς συγκρούσεως τῶν νόμων (conflit des lois).»

Ἡ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Γαλλίας Προξενικὴ Συνθήκη, οὐδὲν ἄλλο ἐνέχει ἢ ἐπικύρωσιν τῶν ἄνωθι ἐκτεθεισῶν ἀρχῶν τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου· ὁ τυχὸν ἐνδεχόμενος ἰσχυρισμὸς καθ' ὃν τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος δὲν μνημονεύεται ῥητῶς, ὡς κληρονόμος (succesble) ἐν τῇ διαθήκῃ ταύτῃ, φαίνεται μοι, ὡς προεῖπον, ἀσύμφωνος πρὸς τὸ κείμενον καὶ τὸ πνεῦμα τῶν διατάξεών της.—Περιορίζονται ἐνταῦθα νὰ εἶπω ὅτι ἐὰν τοιοῦτος ἰσχυρισμὸς ἦτο βάσιμος, οὔτε τὸ Γαλλικόν, οὔτε τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος θὰ ἠδύναντο νὰ κληρονομήσωσιν ἐν γένει ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Συνθήκης μόνης, οὔδὲ καὶ διὰ διαθήκης, τοῦτο μὲν Ἑλληνα ὑπῆκοον ἀποβιώσαντα ἐν Γαλλίᾳ, ἐκεῖνο δὲ Γάλλον ὑπῆκοον ἀποβιώσαντα ἐν Ἑλλάδι. Ἡ ἀντίθετος θεωρία θὰ εἶχεν ἔτι ἀνωμαλωτέρας συνεπειάς. Οὕτω π. γ. Ἑλλην ὑπῆκοος ἀποθνήσκων ἐκτὸς τοῦ Γαλλικοῦ ἐδάφους (ἐν Ἑλλάδι, ἐν Αὐστρίᾳ κλπ.) ἐγκαθιστᾷ διὰ διαθήκης κληρονόμον τοῦ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος. Ἡ κληρονομία σύγκειται ἐκ κινητῶν κειμένων ἐν Γαλλίᾳ· κατὰ τὴν ἀντίθετον θεωρίαν, ἡ κινητὴ αὕτη κληρονομία θὰ περιηρχετο εἰς τὸ Γαλλικὸν Κράτος. Διότι ποῦ τῆς Συνθήκης ἀναφέρεται ῥητῶς ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἢ τὸ Γαλλικὸν Κράτος δύνανται νὰ ὄσι κληρονόμοι; Ἐπίσης δὲ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος θὰ ἐκληρονόμει τὴν οὐσίαν Γάλλου ὑπῆκοου ἀποθανόντος ἐν Ἑλλάδι ἢ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐὰν συνέκειτο ἐκ κινητῶν κειμένων ἐν Ἑλλάδι!

Ἀξιοσημείωτον εἶνε ὅτι ὁ Weiss ἐπικαλεῖται προκειμένον περὶ τῶν ἀρχῶν ἃς προσβέβηκε ἀπόφασιν αὐτῆς τῆς Γεν. Διευθύνσεως τῶν Δημοσίων Κτημάτων τῆς 10 Ὀβρίου 1878 [Weiss Droit Intern Priv. σελ. 850]¹.

Ἄλλως τε ἡ εἰδικὴ περίπτωσις τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς οἷα ἢ τῆς διαδοχῆς τοῦ Τ. . . ἐκ μέρους τοῦ Ἑλλην. Δημοσίου προβλέπεται ἔτι θετικώτερον ὑπὸ τοῦ Διεθ. Δικαίου. Οὕτω ὁ Weiss δὲν παραλείπει νὰ πραγματευθῇ τοιαύτην τινα περίπτωσιν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑπὸ τῶν αὐθεντικωτέρων νομομαθῶν υἰοθετηθέντος

1 Instructions du Directeur G^l des Domaines du 10 8bre 1878.—Journal du Droit International Privé 1879 P. 321. Contra, Savigny op. cit. t^o VIII § 337. Antoine op. cit. p. 90. Cf. Déclaration interprétative de la Convention Consulaire franco-brésilienne du 21 Juillet 1866 § 17. «Si la succession d'un sujet de l'une des deux parties contractantes mort ab intes-

συστήματος, δίδει εἰς αὐτὴν λύσιν σύμφωνον ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐκείνῃ ἢ ἐξέθηκα.

« Ἄς ὑποθέσωμεν (λέγει ἐν σελίδι 850 ὅτι ὁ ἀποβιώσας δὲν ἀφῆκε κληρονόμους (au degré successible) λόγῳ συγγενείας ἢ γάμου (conjoints) καὶ ὅτι κατὰ τὸν ἐθνικὸν νόμον ὡς ἐπίσης καὶ κατὰ τὸν κανόνα *lex rei sitae*, ἡ κληρονομία δεόν νὰ περιέλθῃ εἰς τὸ Κράτος. Ποῖον θὰ ἦνε τὸ Κράτος τοῦτο ; Ἐκεῖνο μεθ' οὗ συνεδέετο ὁ ἀποβιώσας λόγῳ τῆς ἰθαγενείας του ἢ ἐκεῖνο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ ὁποίου κεῖνται τὰ κληρονομικὰ πράγματα ;

Ἡ εἰς τὸ πρόβλημα τοῦτο δοτεῖα ἀπάντησις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἰδιότητος ἢ ἔχει τὸ Δημόσιον προσερχόμενον εἰς τὴν κληρονομίαν (du caractère que l'on attribuera au Fisc venant à une succession). — Ἐὰν δηλαδή, τὸ Κράτος θεωρεῖται ὡς ἀληθὴς κληρονόμος (véritable héritier) οὗ τὰ δικαιώματα εἶνε ἴσα πρὸς τὰ τοῦ συγγενοῦς κληρονόμου ἢ τὰ τοῦ λόγῳ γάμου τοιοῦτου, δεόν νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ προσωπικὸς νόμος τοῦ ἀποδιώσαντος¹, κατὰ συνέπειαν θὰ κληρονομήσῃ ταῦτα τὸ Κράτος ἐξ οὗ προσωπικῶς ἤρτηται ἐὰν δύναται τοῦτο νὰ κληρονομήσῃ ἐν Γαλλίᾳ¹. Τοῦναντίον ἐὰν ἡ πρὸς τὸ Δημόσιον παραχώρησις κληρονομικῶν πραγμάτων παντὸς προσώπου ἀποθανόντος ἀδιαθέτου, θεωρεῖται ὡς εἶδος κατοχῆς (occupation), κατασχέσεως (main mise) πραγμάτων ἀδεσπότην (sans maître) συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν τεθειμένην ἐν τῷ ἀρθρῳ 713 τοῦ Γαλλικοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, ὁ ἐφαρμοστέος νόμος εἶνε ὁ *lex rei sitae* ἢ δ' ἐφαρμογὴ τοῦτου ἐπιβαλλομένη πρὸς τὸ συμφέρον τῆς κυριότητος ὑπὸ λόγων δημοσίας διεθνοῦς τάξεως ἐπιφυλάττει τὰ εἰς τὴν κληρονομίαν ἀκίνητα πράγματα εἰς τὸ Κράτος ἐντὸς τοῦ ἐδάφους τοῦ ὁποίου κεῖνται».

¹ Ἄλλὰ καὶ ἐκ τῶν εἰς τὰ Διεθνῆ Συνέδρια τῆς Ἁγῆς θεσπισθέντων

---

tat sur le territoire de l'autre vient à tomber en deshérence c'est à dire s'il n'y a ni conjoint survivant ni héritier au degré successible. la succession tant mobilière qu'immobilière doit être dévolue à l'état sur le territoire duquel il est mort.—

1 Ἐπὶ τῆς κληρονομίας Τ. . . ὁ ἑλληνικὸς νόμος.

2 Παράβαλε τὰ περὶ ἰκανότητος τοῦ κληρονόμου λεχθέντα.

-καίτοι μὴ λαβόντων ἔτι ὀριστικὸν κύρος—περὶ κληρονομικοῦ δικαίου τὰ αὐτὰ συνάγονται πορίσματα. Ἐν τῷ τρίτῳ Διεθνῆ Συνεδρίῳ τῆς Ἑλπίδος ὑπεβλήθη Σχέδιον Συμβάσεως, ἀναθεωρηθὲν ἐν τῷ τετάρτῳ Συνεδρίῳ καὶ υπογραφῆν ὑπὸ τινων Δυνάμεων καθ' ὃ ὁ προσδιορισμὸς τῶν καλουμένων εἰς τὴν κληρονομικὴν διαδοχὴν, τῆς τάξεως κλπ. ὑπόκειται εἰς τὸν νόμον τῆς ἰθαγενείας τοῦ κληρονομουμένου, τὰ δὲ κληρονομικὰ πράγματα περιέρχονται εἰς τὸ Κράτος ἐνθα κεῖνται, μόνον μὴ ὑπάρχοντος δικαιοῦχου ἐκ διαθήκης ἢ κληρονόμου ἐξ ἀδιαθέτου, κατὰ τὸν Νόμον τῆς ἰθαγενείας τοῦ κληρονομουμένου¹.

Ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων ἔπειτα ὅτι ἐπὶ τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς τοῦ Τ...ἐφαρμόζεται ὁ ἑλληνικὸς Νόμος.—Διότι τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος δὲν προσέρχεται εἰς τὴν σχολάζουσαν κληρονομίαν ὑφ' οὗς ὄρους τὸ Γαλλικὸν Κράτος τὸ ὁποῖον ἐξασκεῖ δικαίωμα κατοχῆς κατὰ τὸν Ἀστικὸν Κώδικα ;² τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος εἶνε κληρονόμος τῆς σχολάζουσας κληρονομίας ὡς πᾶς ἀπλοῦς ιδιώτης, ἢ σχολάζουσα κληρονομία δὲν εἶνε τι ἀδέσποτον.—Τ' ἀνωτέρω ἐκτεθέντα ἀποκλείουσιν ἐπίσης πᾶν στοιχείον δυνάμενον νὰ δημιουργήσῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς πραγματικῆς καταστάσεως (statut réel), φρονῶ δ' ὅτι ἀρκοῦσιν ὅπως διασκεδάσωσι πάντα δισταγματὸν ὄν, ἴσως ἐδλόγως, ἢ δύναντο νὰ γεννήσῃ ἢ ἔλλειψις ἐν τῇ ἑλληνογαλλικῇ Συνθήκῃ ὁριστικῆς ὁρίσεως περὶ τῆς κληρονομικῆς ιδιότητος τοῦ Δημοσίου.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Μ. ΛΕΒΙΔΗΣ

1 Ἡ Σύμβασις αὕτη δὲν ἐτέθη ἔτι ἐν ἰσχύϊ. καθὼς ὑποκειμένη εἰς κύρωσιν κοινοβουλευτικῆν τῶν Κρατῶν, ὅσα ὑπέγραψαν αὐτὴν ἢ θέλουσι προσχωρήσει, κύρωσιν μὴ γενομένην γενικῶς μέχρι σήμερον.

2 Τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἐπέρχεται καὶ ὑπὲρ τοῦ Γαλλικοῦ Κράτους ἐν περιπτώσει θανάτου Γάλλου ὑπηκόου ἐν Ἑλλάδι δυνάμει αὐτῆς τῆς Προξενικῆς Συνθήκης ἐξ ἧς ὡς προείπον, συνάγεται ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ ζωμένου τὴν κληρονομίαν εἶνε γενικῶς ἀδιάφορον εἰς ἐξάτερον τῶν Κρατῶν.